

IJTIMOYIY ISHNING ISTIQBOLLARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLARI

Jo'rayeva Shoxsiya Ravshan qizi
Shamsiyeva Mo'tabar G'affor qizi
Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Pedagogika fakulteti ijtimoiy
ish yo'nalishi 1-kurs talabasi
Tel: + 998 97 151 99 07

Annotasiya: Ushbu ilmiy maqolada zamonaviy dunyoda ijtimoiy ish sohasining tutgan o'rnini, uning rivojlanish bosqichlari va bugungi kunda qo'llanilayotgan innovatsion yondashuvlar atroflicha tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida ijtimoiy xizmatlar ko'rsatishda shaxsga yo'naltirilgan va kuchli tomonlarga asoslangan metodikalarning samaradorligi yoritilgan. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasida ijtimoiy himoya tizimini isloh qilish, sohani raqamlashtirish (E-keys tizimi) va mahalla darajasida professional ijtimoiy xizmat ko'rsatishning istiqbolli yo'nalishlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy ish, ijtimoiy himoya, innovatsion yondashuvlar, raqamlashtirish, keys menejment, inson huquqlari, professional etika, ijtimoiy moslashuv, mahallabay tizim, ijtimoiy xizmatlar sifati, inklyuziv jamiyat, ijtimoiy xodim maqomi.

Kirish: Insoniyat taraqqiyotining hozirgi bosqichida ijtimoiy muammolar ko'lami va xususiyati tubdan o'zgarib bormoqda. Global iqtisodiy inqirozlar, ekologik muammolar va ijtimoiy tengsizlikning ortishi ijtimoiy ish sohasini shunchaki ko'mak berish formatidan professional va tizimli yordam ko'rsatish darajasiga olib chiqdi. Zamonaviy ijtimoiy ish endilikda faqat moddiy yordam berish bilan cheklanib qolmasdan, insonning jamiyatdagi o'rnini tiklash, uning huquq va manfaatlarini himoya qilish hamda qiyin ahvoldan chiqib ketishi uchun uning ichki resurslarini safarbar etishni maqsad qilgan.

O'zbekiston sharoitida "Ijtimoiy davlat" tamoyilining belgilanishi ushbu soha xodimlari zimmasiga ulkan mas'uliyat yuklamoqda. Zamonaviy ijtimoiy ish amaliyotida bir necha fundamental yondashuvlar yetakchilik qilmoqda. Ulardan eng asosiysi — kuchli tomonlarga asoslangan yondashuvdir. Ushbu metodika mijozni "muammolar majmuasi" sifatida emas, balki "imkoniyatlar egasi" sifatida ko'radi. Ijtimoiy xodim mijoz bilan muloqot davomida uning o'tmishdagi yutuqlari, qobiliyatlari va atrofda ijtimoiy kapitalini (oila, do'stlar) aniqlaydi. Bu yondashuv mijozda o'ziga bo'lgan ishonchni uyg'otadi va uni boqimandalik kayfiyatidan xalos

etadi. Shu bilan birga, tizimli yondashuv ijtimoiy ishda insonni o'zi yashab turgan ijtimoiy muhit bilan uzviy bog'liqlikda o'rganadi. Ma'lumki, shaxsning muammosi ko'pincha oiladagi nosog'lom muhit yoki mahalla darajasidagi resurslar yetishmasligi bilan bog'liq bo'ladi. Binobarin, muammoni hal qilishda nafaqat shaxsga, balki uning oilasiga va u mansub bo'lgan mikrotizimlarga ham ta'sir ko'rsatish lozim. Bu borada "keys-menejment" yoki ish yuritish tizimi eng samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Keys-menejment orqali har bir mijozning ehtiyojlari individual o'rganiladi va unga mos ijtimoiy xizmatlar rejasi tuziladi. O'zbekiston tajribasida ijtimoiy ishning istiqbollari sohani raqamlashtirish bilan bevosita bog'liq. "Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimining joriy etilishi yordamga muhtoj qatlamni shaffof aniqlash imkonini berdi. O'zbekistonda ijtimoiy himoya tizimining bugungi holati va istiqbollari quyidagi statistik ma'lumotlar orqali ifodalash mumkin.

Hozirgi kunda respublika bo'yicha 4 600 nafar professional ijtimoiy xodim faoliyat yuritmoqda, bu esa har 100 ming aholiga 13 nafar mutaxassis to'g'ri kelishini anglatadi. Sohaga bo'lgan ehtiyojni to'liq qoplash uchun ushbu ko'rsatkichni kelajakda 10 000 nafarga yetkazish ko'zda tutilgan. Tizimning infratuzilmasi ham takomillashib, "Inson" ijtimoiy xizmatlar markazlari orqali barcha arizalarning 80,4 foizi bevosita professional xodimlar tomonidan qabul qilinmoqda. Raqamlashtirish sohasidagi o'zgarishlar natijasida "Ijtimoiy himoya yagona reyestri" orqali yordam oluvchi oilalar soni 2,3 millionga yetdi, bu ko'rsatkich 2017-yilga nisbatan 4 baravar ko'pdir.

Tizimning ochiqligi va qulayligi sababli oylik murojaatlar soni 80 mingdan 400 mingtaga oshgan. Birgina 2024-yilning dekabr oyida 898,9 mingta kam ta'minlangan oilaga 450,5 milliard so'm mablag' yo'naltirilganligi davlatning kuchli ijtimoiy siyosatidan dalolat beradi. Ijtimoiy islohotlarning amaliy natijasi o'laroq, 2024-yilda kambag'allik darajasi 11 foizdan 8,9 foizga tushirilib, 719 ming kishi bu holatdan chiqarildi. Deinstitutionalizatsiya jarayoni doirasida "Mehribonlik uylari"dagi bolalarning 85 foizdan ortig'i oilaviy muhitga qaytarildi. Shuningdek, nogironligi bo'lgan shaxslarni qo'llab-quvvatlash maqsadida yil davomida 104 000 ta rehabilitatsiya moslamasi yetkazib berildi. Ijtimoiy xavfsizlik masalasiga ham alohida e'tibor qaratilib, 2 711 nafar zo'ravonlikdan jabrlangan shaxs rehabilitatsiya markazlariga joylashtirildi. 2025-yil uchun rejalashtirilgan 1,1 million oilaga ajratiladigan 1,2 trillion so'mlik isitish mavsumi kompensatsiyasi esa tizimning yanada kengayib borayotganidan dalolat beradi.

Zamonaviy ijtimoiy xodim endilikda faqat qog'ozlar bilan ishlamaydi, balki "E-keys" tizimi orqali masofadan turib mijozning arizasini ko'rib chiqadi va kerakli tashkilotlarga elektron so'rovlar yuboradi. Bu esa byurokратиyani kamaytirib, yordamning manzilliligini oshiradi. Prezident huzuridagi Ijtimoiy himoya milliy agentligining tashkil etilishi sohada yagona davlat siyosatini yuritish imkonini berdi. Endilikda ijtimoiy ish faqat "yordam puli tarqatish" emas, balki "og'ir vaziyatdan olib

chiqish" (reabilitatsiya) bosqichiga o'tmoqda. Mahallabay tizim doirasida mahalla darajasidagi ijtimoiy xodimlar muammolarni uyma-uy yurib aniqlamoqda, bu esa profilaktika ishlarini yangi bosqichga ko'tardi. Ijtimoiy ishning kelajakdagi istiqbollari professional kadrlarning bilim va ko'nikmalariga tayanadi. Kelajakda bu sohada sun'iy intellekt va ma'lumotlar tahlili (Big Data) orqali ehtiyojmand qatlamni prognozlash tizimi yanada takomillashadi. Biroq, texnologiyalar qanchalik rivojlanmasin, ijtimoiy ishda insoniy munosabat, empatiya va etika asosiy bo'lib qolaveradi. Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, quyidagi tavsiyalarni ilgari surish mumkin: birinchidan, ijtimoiy xodimlarning professional kompetensiyalarini doimiy oshirib borish; ikkinchidan, sohada xalqaro standartlarga asoslangan etik kodeksni qat'iy tatbiq etish; uchinchidan, deinstitsionalizatsiya jarayonini jadallashtirish orqali bolalarni oilaviy muhitda tarbiyalash tizimini kengaytirish.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy yondashuvlarni o'zlashtirgan ijtimoiy xodim — bu jamiyatning ijtimoiy barqarorligini ta'minlovchi asosiy kuchdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ijtimoiy ish etikasi M.Y.G'aniyev. Toshkent 2015 5-7b
2. G'aniyeva.M.X Ijtimoiy ishga kirish .- Toshkent : CHASHMA PRINT 2010
3. Ijtimoiy ish etikasi. Darslik Xammualiflikda . Toshkent 2015-y
4. Qodirova F, Tursunova M. Ijtimoiy ish asoslari. -Toshkent: O'qituvchi.2019
5. AmonovS., Xolmo'minov M. Ijtimoiy ish nazariyasiva amaliyoti. - Toshkent: Fan 2020
6. O'zbekiston Respublikasi "Ijtimoiy xizmatlar to'g'risida"gi Qonuni:- Toshkent, 2018
7. O'zbekiston Respublikasi "Nodavlat notijorat tashkilotlari to'g'risida "gi Qonuni - Toshkent 1999
8. MELIKBOBOYEVICH, S., QIZI, O., & QIZI, Q. (2024). INSONIY MUOMALA VA MULOQOTNING PSIXOLOGIK VOSITALARI. *SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR JURNALI*, 2(2), 180-188.
9. Abdukarimovich, Y. T., Isokovich, U. F., & Melikmurodovich, S. U. B. (2023). Formation of A Relationship of Responsibility to the Family in Young People. *European Journal of Humanities and Educational Advancements*, 4(1